

Projekt

z dnia 23 października 2019 r.

Zatwierdzony przez .....

**UCHWAŁA NR XIV//2019
RADY GMINY SADKI**

z dnia 31 października 2019 r.

w sprawie nadania Honorowego Obywatelstwa Gminy Sadki

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 14 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.) w związku z §3 i §4 Regulaminu Honorowego Obywatelstwa Gminy Sadki (Uchwała Nr XI/37/2019 Rady Gminy Sadki z dnia 29 sierpnia 2019 r. w sprawie określenia Regulaminu Honorowego Obywatelstwa Gminy Sadki, opublikowana Dz.Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2019 r. poz. 4667) Rada Gminy Sadki uchwala, co następuje:

§ 1. Nadaje się tytuł Honorowego Obywatelstwa Gminy Sadki następującym osobom:

Lp	Nazwisko i imię	Zamieszkanie
1.	Balcerowski Jan	Modrakowo, gm. Mrocza
2.	Barnach	Łódzia
3.	Bembnista Waław	Sadki
4.	Bembnista Wojciech	Sadki
5.	Biniak Bronisława	Radzicz (dom dla ubogich)
6.	Biniak Jan	Radzicz (dom dla ubogich)
7.	Biniek Kazimierz	Kraczki
8.	Bona Władysław	Dębionek
9.	Broekere Bolesław	Sadki
10.	Brukwicki Andrzej	Sadki
11.	Brzeziński Antoni	Dębionek
12.	Budnik Wiktor	Sadki
13.	Ciężki Wojciech	Sadki
14.	Cikowska (Ciechowska) Aniela	Bnin
15.	Cikowski (Ciechowski) Stanisław	Bnin
16.	Danielek Jan	Radzicz
17.	Dereniowski Andrzej	Łódzia
18.	Florczak Antoni	Sadki
19.	Gałązka Jan	Bnin
20.	Gliszczyński Anastazy	Świecie
21.	Gruszka Jan	Łódzia
22.	Grzeszczak Ignacy	Dębionek
23.	Haase Michał	Sadki
24.	Herszke Franciszek	Sadki
25.	Heiman Antoni	Kraczki
26.	Hoppe Adam	Śmielin
27.	Ignaszak Władysław	Anieliny
28.	Jankiewicz Jan	Anieliny
29.	Januszewski Waław	Broniewo
30.	Jedliński Stanisław	Sadki

31.	Joop Karl	Dębionek
32.	Kaczka Józef	Bnin
33.	Kaja Leon	Sadki
34.	Kiestrzyn Nikodem	Łódzia
35.	Knioła Paweł	Jadwiżyn
36.	Kopyszka Jan	Łódzia
37.	Kopyszka Marian	Łódzia
38.	Kopyszka Wojciech	Łódzia
39.	Kotawa Józef	Kruszki
40.	Kościński Augustyn	Anieliny
41.	Kowalewski Antoni	Bnin
42.	Kowalewski Edmund	Bnin
43.	Kowalski Bolesław	Anieliny
44.	Kowalski Stanisław	
45.	Król Stanisław	Kraczki
46.	Lemański Jan	Dębionek
47.	Lipiński Józef	Anieliny
48.	Marzyński Wojciech	Sadki
49.	Mazur Józef	Samostrzel
50.	Mikołajczak Stanisław	Sadki
51.	Młynarczak Stanisław	Sadki
52.	Nowak Józef	Anieliny
53.	Nowak Stanisław	Anieliny
54.	Obara Kazimierz	Anieliny
55.	Olearczyk Franciszek	Łódzia
56.	Pawlewski Antoni	Bnin
57.	Pauter Feliks	Radzicz
58.	Piórkowski Gerwazy	Sadki
59.	Pilarczyk Franciszek	Anieliny
60.	Płaczek Helena	Sadki
61.	Płaczek Paweł	Sadki
62.	Płaczek Stanisław	
63.	Płaczek Zbigniew	Sadki
64.	Płotka Kazimierz	Anieliny
65.	Radecki Franciszek	Łódzia
66.	Rohloff Jan	Sadki
67.	Rogacki Adam	Kraczki
68.	Rosiak Stanisław	Łódzia
69.	Różniak Władysław	Anieliny
70.	Różniak Stanisław	Łódzia
71.	Rutkowski Stefan	Dębionek
72.	Siwkowska Stanisława	Łódzia
73.	Siwkowski Józef	Łódzia
74.	Smoliński Nikodem	
75.	Smoliński Stanisław	Anieliny
76.	Sójka Edmund	Łódzia
77.	Stańczyk Amalia	Łódzia
78.	Stańczyk Józef	Łódzia
79.	Stańczyk Michał	Łódzia

80.	Stencel Bernard	Sadki
81.	Szulc Antoni	Bnin
82.	Szulc Bolesław	Sadki
83.	Toda Jan	Sadkowski Młyn
84.	Tomyślak Ignacy	Sadki
85.	Toporowicz Jan	Sadki
86.	Waberski Walery Antoni	Dębionek
87.	Warszawski Bernard	Dębionek
88.	Warszawski Walerian	Dębionek
89.	Wawrzyniak Józef	Anieliny
90.	Wawrzyniak Marian	Anieliny
91.	Wełniak Jan	Nakło
92.	Wize Józef	Dębionek
93.	Wojciechowski Alfons Marcin	Łódzia
94.	Wojciechowski Józef	
95.	Wojtecki Paweł	Łódzia
96.	Wronkowski Franciszek	Sadki
97.	Zaremba Paweł	Anieliny

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Rady Gminy Sadki.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Niedbała

Uzasadnienie

Zbrodnia Pomorska była akcją programowej germanizacji zachodnich ziem II Rzeczypospolitej, które po rozpoczęciu II wojny zostały wcielone do III Rzeszy niemieckiej. W jej ramach realizowano akcję „Inteligencja” (niem. Intelligenzaktion), która była fizyczną eliminacją elity społeczności polskiej, czyli aktem ludobójstwa. Przygotowana i przeprowadzona z udziałem organów państwa niemieckiego oraz Volksdeutscher Selbstschutz, paramilitarnej organizacji złożonej z niemieckiej mniejszości narodowej zamieszkującej zachodnie Kresy II RP. Organizacja ta stanowiła tzw. V kolumnę, organizując akty dywersyjne w początkach wojny będąc także przewodnikiem dla oddziałów niemieckich wkraczających na teren Polski. Jeszcze przed wybuchem wojny tworzyła tzw. listy proskrypcyjne, czyli imienne spisy Polaków, którzy mają zostać zamordowani. Pomagała lub przeprowadzała samodzielnie ich pojmania, przetrzymywanie, prześladowania, konwojowanie oraz sam akt zabójstwa. Niemcy dopuszczający się aktów ludobójstwa, nigdy nie zostali osądzeni, choć ich zbrodnie nie uległy przedawnieniu.

Na terenie gminy Sadki działały jednostki Selbstschutzu złożone z miejscowej ludności niemieckiej, wspomagane przez posterunek niemieckiej żandarmerii i administracji oraz oddział Wehrmachtu. Eksterminacji poddano wówczas kilkadziesiąt polskich mieszkańców gminy. Ich spis został opracowany na podstawie dokumentów śledczych¹⁾, będących w posiadaniu Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Gdańsku. Jej bydgoski prokurator Mieczysław Góra zgodził się na ich udostępnienie i upublicznienie (publikacja ta uświetni obchody 80 rocznicy Zbrodni Pomorskiej w Sdkach). Z ich lektury wynika lista Ofiar Zbrodni Pomorskiej na terenie naszej gminy zabitych przez okupanta niemieckiego jesienią 1939 roku.

Bardzo ważnym jest Ich upamiętnienie przez miejscową społeczność, do której należą także Ich potomkowie i krewni, żyjąca dziś w niepodległej Polsce. Stanowi wyraz oddania Im należnej czci oraz wymiar edukacyjny i formacyjny dla kolejnych pokoleń mieszkańców gminy. Uzasadnionym zatem jest postulat uhonorowania tytułem Honorowego Obywatelstwa Gminy Sadki Pomordowanych w pierwszych miesiącach wojny przez niemiecki Selbstschutz mieszkańców naszej gminy.

W związku z powyższym podjęcie niniejszej uchwały jest uzasadnione.

Przewodniczący Rady Gminy

Andrzej Niedbała

---

¹⁾ Por. Akta główne w sprawie zabójstwa jesienią 1939 roku w Sdkach nad rzeką Rokitką pow. Nakło nad Notecią około 30 Polaków przez członków Selbstschutzu, sygn. akt 41/14/Zn, t. 1-5; Akta główne w sprawie zabójstwa jesienią 1939 roku w Mrozowie pow. Nakło nad Notecią około 24 Polaków przez członków Selbstschutzu, sygn. akt 42/14/Zn, t. 1-2; Akta główne w sprawie zabójstwa w dniu 17/18 października 1939 roku w Sdkach pow. Nakło nad Notecią: Jana Toporowicza i Heleny Płaczek przez członków Selbstschutzu, sygn. akt 61/13/Zn, t. 1; Akta główne w sprawie zabójstwa w dniu 13.10.1939 roku w Sdkach pow. Nakło nad Notecią w zabudowaniu Paula Butzkego poprzez zastrzelenie Ignacego Tomysłaka przez członków Selbstschutzu z Sadek, sygn. akt 21/14/Zn, t. 1.